

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 18 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos peth sor egyszer 10 kr, minden követhetőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A jezsuiták följelentése.

Arad, deczember 10.

Egy bámulatos iratot nyújtott be tegnap a képviselőházban az ugynevezett *nemzeti párt*, az *Apponyi Albert* gróf által szerkesztett felirati javaslat ez, sikerült torzképe minden effajta konceptusoknak; olyan, hogy évszázadok multával egy azon gyűjteményben fogják a világ elé tárni minden olyféle hagyományokkal, melyekben az emberi lélek tévedése, az állandó roszakarattól megkerült agyvelő furcsaságai lesznek az utókor tanuságára megörökítve.

Olvassa el valaki *Apponyi* felirati javaslatát, és képzelje el magának az elképzelhetetlent, hogy t. i. egy ilyen embernek egy ilyen rémförmédvénye a képviselőházban többséget nyer és a magyarok koronás királya elé terjesztetik. Gondolja ez eshetőséget minden konzekvenciáival együtt végig, és ha undor nem fogja el, akkor kötélbő vannak az idegei.

Nincs abban a felirati javaslatban kevesebb, mint egy alázatos kérelem a királyhoz, hogy *csapja el a kormányt*, és nevezzen ki egy másikat. Csakugyan alig lehet elhinni, hogy egy ember, aki egész életét a parlamentáris élet küzdelmeiben töltötte, akinek lelkét az ő akarata ellen is a parlamentarizmusnak át meg át kellett volna hatnia, hogy egy ilyen ember egy párt nevében képes legyen a koronás királyt arra kérni fel, hogy az abszolút hatalommal uralkodó fejedelmek módjára csapjon el egy parlamentáris kor-

mányt, melynek óriási többség van a háta mögött.

Bajos volna biz ezt akárki másról föltételezni, csupán csak egy ember az, akitől elhinni, sőt megérteni lehet, és ez az ember nem más, mint éppen — *Apponyi Albert* gróf. Minden őse a reakció jegyében élt és működött, ő maga annak emlíni csüggött, annak hagyományain nevelkedett, annak iskolájában tanulta bölcsességét és fufangját és a jezsuita atyák ama rettenetes elvét, amely most vörös fonalként vonul végig egész közpályáján, hogy *„a cél szentesíti az eszközöket.”*

Tehát a király tegye le a parlamentáris kormányt? Es milyen kormányt tegyen helyette? Néppártit, vagy nemzeti pártit? hiszen ha koalálnak, még akkor sem teszik ki a képviselők *nyolcsadrészt!* Vagy nevezzen ki pártokon kívül álló beamer-miniszteriumot mint Ausztriában van, és dobja sutba a fejedelem nálunk is a lélelős parlamentáris kormányt?

Es miért csapja el a király éppen ezt a kormányt, melynek a kiegyezés óta legnagyobb többsége van a parlamentben, legtöbb bizalma a koronánál, legnagyobb alkotásai a törvényhozásban, s legnagyobb feladata a jövőben? Azért mert a fakciózus, a bukásra megérett perverz ellenzéket az ő kormányzata alatt végbement választásokon a nemzet sutba dobta? Azért mert a vesztes fél azt állítja, hogy nem volt tiszta a választás? Hiszen ezt nem a pártok és nem is azok vezérei döntenek el, hanem az arra rendelt fórumok. Meg van a törvényekben a rossz választások korrektívuma, és ha

ezek a törvényes forumok mondják ki a választások fölött az ő ítélő verdiktjüket, még akkor is ki mondhatja, hogy a kormány csinálta?

Es ki vádaskodik a korona előtt a választási visszaélésekről? ki más, mint ugyanaz az *Apponyi Albert* gróf, a kinek az összes megtámadott választásokból a legpiszkosabb, legfoszlányosabb mandátuma került ki. Ugyanaz az *Apponyi*, a kinek *Fejérváry* báró honvédelmi miniszter Temesvárott az egész ország színe előtt a szeme közé vágta, hogy vagyona java részét a választásokon, különösen a hírhedt Szent-endrei választáson pazarolta el; ugyanaz az *Apponyi* teszi ezt, a ki a pártjából csak azokat tudta a képviselőházba behozni, a kik pénzzel bírák. No már ki hallott ilyet?! Ugy véljük, hogy a nemzeti párt vezetőségében már nemcsak a parlamentarizmus iránti érzék rendült meg, hanem még valami más is megrendült ott — *az erkölcsi érzék.*

A zólyomi mandátum. A zólyomi kerületben nemeskéri *Kiss Pál* államtitkárnak még nincs ellenjelöltje; valószínűleg nem is lesz, mert a néppárt a volt főispán népszerűségével szemben nem meri fölvenni a küzdelmet. Mint levelezőnk írja, a központi választmány deczember 19-dikére fogja kitűzni az új választás napját.

A baksai választás igazolta. A képviselőház negyedik bíráló bizottsága a hozzá utasított kérvények körül tegnap érdemi tárgyalás alá fogta a baksai választás ellen beadott petíciót és néhány órai tárgyalás után igazolta *Bergér Ignác* plébános, nemzeti párti képviselő megbízó levelét. Az első

Az „Aradi Közlöny” tárcaja.

Kurucznoták.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárcaja. —

— Soha életemben több gyönyörrel nem dolgoztam munkán, mint ezen a kis nótáskönyvön.

Es a mondás egy új könyv előjáró beszédében olvasható, és olvasható lesz maholnap egy másik könyvben is, a — magyar irodalom történetében.

Endrődi Sándor fejézi ki vele, hogy mennyi szeretettel, mennyi kedvvel és a munka előhaladásához képest fokozódó büszkeséggel foglalkozott kuruczdalával; mennyire szívesen nőtt ez a gyűjtemény, a mely eddig folytatott költői működésének fényes betetőzése.

A lapokban meg-megjelent egy-egy mutatvány.

Feltűnést keltett mindegyik.

Irodalmi körökben mindjobban sürgették a mű befejezését, megjelentetését, és ezekben az irodalmi körökben híre ment az *Endrődi Sándor* klasszikus mondásának, a mellyel az utolsó kéziratot nyomdába adta:

— Szinte fáj, hogy már bevégestem.

— A dicső *Rákóczi*-korszakot akartam nótákban megszólaltatni, úgy hogy e nóták a

kétszáz év előtt lezajlott történelmet újra zengjék, jelentésként bevallott ozója.

Es soha oszlt jobban el nem érték, soha szerző jobban el nem találta a művébe illő hangot, és soha műből nem sugárzott ki a maga korának poétikusanban jellemző ihlet, mint ahogy azt a kurucz dalok könyvében tapasztaljuk. Es amint olvassuk, olvassuk a kötetet, a melyet nem főgnak lapozgatni, mert hiszen minden lapja leköti a figyelmet, amint gyönyörködünk a költeményekben, a melyek közül nem egy már alós olvasásra befészkelődik emlékezetünkbe, elfog a lelkesedés, elfog a bánat, röstelkedünk egyért, dicsőségérzettel gondolunk másra, mosolygunk a magyar őshumoron és összeharapjuk fogunkat szenvedések olvasásakor. Olyan igazi sirva-vigadó, vigadva-síró ennek a könyvnek a poézise, olyan minden ízében, minden betűjében magyar.

Mégis vémet költőt juttat eszünkbe.

A derék *Bodenstädt* Frigyes, aki oly pompásan megtréfálta honfitársait.

Közzétette *Mirza Saffi* perzsa dalait; bámulta mindenki azt a valódi orientális, bábajos ékes nyelvvezetést, a melyről aztán kitént, hogy bizony maga a german költő gondolta ki őket.

A hogy *Bodenstädt*, a ki világraszóló hírért „*Mirza Saffinak*” köszönhetette, felképzelte magát Irán fensikjára, idegen környezetbe,

távol népek közé, úgy álmodta vissza magát *Endrődi Sándor* két évszázad óta elmúlt időkbe, és ha *Rákóczy Ferenc* hegedűse lett volna, nem írhatta volna meg találójában azokat a verseket, a melyeknek híre szintén el fog tetjedni Magyarország határain túl, de a melyeknek aligha akad fordítójuk.

Nagyon is magyarok, nagyon is nemzetiek.

A mint soha más, csak magyar ember fujta a tárogatót, úgy nótázta el *Endrődi Sándor* kurucz dalait.

Talán maga sem tudná elmagyarázni, hogy gondolta ki őket. Többet nem tudna felelni, mint a mennyit az első költeményben mond:

Csodás levegő,
Roppant történet!
Erőt vett rajtam
Bűbáj, igazat.

Mintha kösszálról
A sas felróppen:
Nagy idők szárnya
Zugott fölöttem.

A mi csak történt,
Előtem állott:
Az egész élet,
Az egész század.

megtámadott mandátumnak ily gyors elismerése sok biztatást nyújt azoknak, akiknek mandátuma még bírói ítéletre vár.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —
Budapest, december 10.

Megszólt a „néma“ országgyűlés. Beszéltek a pártok. Azok is, a kik bent vannak, az is, a mely künn van. Mert Polonyi nagy derűtség között jelentette ugyan ki, hogy rajta kívül heten vannak, épen heten, a kiknek a nevében se istennek, se közös hadseregnek, sem honvédseregnek meg nem szavaz ujonozjutalékokat, de föltételezhető a gavalériájától, hogy magában Ugron fővezért és Bartha s a többi alvezéreket is betoglalta imádságába.

A Kossuth-pártjában az elnök higgadt volt és csak a közös hadsereg számára nem szavazta meg az ujonozjutalékokat, míg a honvédségnek igen. A vén sas, Madarász József nem szerette annyira a honvédséget, a mennyire Bánffy t nem sziveli és a keblére ölelte Polonyit, a kit erre az alkalomra hitestársnak vállalt.

Különbösen a vitát Thaly Kálmán vezette be, a ki a hadsereg ellen semmi újabb sérelmet sem tudott felhozni. Igaz, hogy mint a honvédelmi miniszter rámutatott is, a nagy kurucz nem ment vissza a labanczokig. Legfőlebb az volt az új vád, hogy a Klapka-szobrának leleplezésére a közös hadsereg nem ment el. Erre azonban Fejérváry báró azt mondta, hogy a közös hadsereg sem mehet el oda, a hová nem hijják.

Az ujonozjutalékokat a Ház megszavazta. Azután kellemes örömmel vette tudomásul, hogy a nagy Bismarck verő Polonyi Géza nem félti már az európai békét. Annyira kielégítette a Bánffy báró felelete, hogy nemcsak ennek veregette meg a vállát, hanem a királynak is.

A bővebb részletek a megszólt Ház gyűléséről a következők:

Az ülés kezdete délelőtt 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Josipovich, László Arpad.

A kormány részéről jelen voltak: Bánffy Dezső br. miniszterelnök, Darányi Ignác, és Fejérváry Géza br. miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét. Bauszner Gaidó betejeszt egy bizottsági jelentést.

Az 1897-iki ujonoz megajánlás.

Münnich Aurél a véderőbizottság nevében röviden elfogadásra ajánlja a javaslatot és az egyidejűleg napirenden levő jelentéseket. (Helyeslés jobbról.)

Thaly Kálmán a közös hadseregnek az ujonozjutalékokat megszavazni nem hajlandó, mert az a hadsereg nem is közös, hanem tisztára osztrák. Az ő pártjának egyik sarkalatos elve az önálló hadsereg létesítése s ez az első ok, amelyért az ujonozjutalékokat meg nem szavazza. De nem szavazza meg azért sem, mert magasabb katonai körökben folytonosan hangsúlyozzák a hadsereg hagyományos osztrák szellemét, ezzel szemben tehát nem marad más hátra, mint est a hadsereget teljesen eltörölni. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Abban, hogy a hadsereg a magyar nemzet tünepén a munkási emlék leleplezéseket részt vett ő valami üdvös változás közeledésének kezdetét vélte látni, de később belátta, hogy tévedett, mert a hadsereg a komáromi Klapka-szobor leleplezése alkalmával a meghívás dacára is távol maradt.

Egy másik ok a miért meg nem szavazták a jutalékokat, a katonai igazságszolgáltatás középkori módzata. Utal a trónbeszédre mely a katonai igazságszolgáltatás reformjának szükségét szintén hangosztatja. Szóba hozza a bratkoveci huszárok ügyét, melyről a közvélemény csak nagyon hiányos értesüléseket szerzett, holott a ház, mely a jutalékokat megszavazza jogot formálhat arra, hogy ilyen fontos perről hitelesen értesüljön. (Ugyvan! balról.)

A honvédségnek az ujonozjutalékokat szívesen megszavazza. Örömmel üdvözölné e nemzeti intézmény fejlesztését s a műszaki csapatokkal, tüzérséggel és vezérkarral való ellátását, hogy kiválóan magvát képezze a felállítandó önálló magyar hadseregnek. Mint hogy ő erről a reményről nem tesz le, a honvédségnek a jutalékokat megszavazza. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Foglalkozik azután a honvédelmi miniszter jelentéseivel s végül kéri az elnököt, hogy a két kontingens megajánlása felett a szavazást külön rendelje el.

Polonyi Géza elvi állás pontjánál fogva az ujonoz jutalékokat nem szavazza meg. A kérdés kettéválasztása ellen nincs kifogása, de ő ennek a kormánynak sem a közös hadseregben, sem a honvédségi jutalékokat meg nem szavazza meg.

Ok a kormányt a választási visszaélések után törvényesnek nem tekinthetik s ezért

neki semmi adót nem szavaznak meg. Mély fájdalommal látja azt, hogy a honvédség nem hogy egy magyar hadseregnek lenne magvává, hanem épen a közös hadsereghez közeledik. Maga és nyolcz elvtársa nevében kijelenti, hogy a jutalékokat meg nem szavazza meg. (Derűtség jobbról.)

Madarász József örvend azon, hogy Polonyi Géza megtagadta a honvédkontingens megszavazását is, mert így nincs abban a szomorú helyzetben, hogy egyedül álljon nézetével. Csatlakozik Polonyi véleményéhez.

Kossuth Ferenc konstatálja, hogy az ő pártja épen olyan bizalmatlan a kormány iránt mint a többi pártok.

Münnich Aurél: Mi nem vagyunk bizalmatlanok. (Derűtség.)

Kossuth Ferenc: Ok azonban a honvédség kontingensét nem a kormánynak hanem az országnak szavazzák meg, mert ha a jutalékokat meg nem szavazzák az szükségképen a honvédség eltörlésére vezetne, ezt pedig ok nem óhajtják. (Ugy van, a szélsőbalon.)

Mély Ignác a közös hadsereg ujonozjutalékokat meg szavazza meg. Nézete az, hogy ma az önálló hadsereg felállítása most égetőbb szükség mint valaha, mert ha minden állam külön fedezi hadseregének költségeit a kvóta-kérdés magától megszűnik, de nem szavazza meg azért sem, mert lehet, hogy ugyanezeket az ujonozkokat fogják felhasználni a választás szabadságának elnyomására. (Ellentmondás jobbról.)

Okolicsányi László nem ért egyet Kossuth Ferenc véleményével. Az ő motiválása mellett mindent meg kellene szavazni mert hiszen mindent az országnak s nem a jelen kormánynak szavazzák meg.

Pap Elek pártja nevében tiltakozik ama feltevés ellen, hogy ok egy nemzet ellenes intézmény fenntartását kívánják. Ok az önálló hadseregnek hívei, s ezért az annak csiráját képező honvédséget megsemmisíteni nem akarják.

A vitát bezárták.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter hangsúlyozza, hogy a javaslat a törvényen alapszik s ezért számít annak megszavazására.

Nagy élvezettel hallgatta Thaly kijelentéseit s örül, hogy ezuttal csak 48-ig s nem Rákóczyig ment vissza. (Derűtség.)

Kijelenti, hogy a komáromi Klapka-szobor leleplezésére a hadsereget nem hívták meg s ezért nem ment el az ünnepre.

A tüzérség felállítására nézve hangsúlyozza, hogy a honvédségről szóló törvény értelmében azt nem kontemplálták önálló seregnek.

Végül kéri a házat fogadja el a javaslatot.

Münnich Aurél az ellenség javaslatát nem

Nagy elismeréssel adózik Thaly Kálmánnak, a kinek gyűjteményeiből, monografiájából tanulmányozta a Rákóczy korszakot, számos motívumot talált ezekben a gyűjteményekben, és ezekről jegyzetekben számol be.

Erdekes megfigyelni, hogy az ilyen motívumból mint készült az új költemény. Liszt Ferenc a „Nem ettem én ma egyebet — fekete reket kenyeret“ kezdetű népdal első néhány áttemétől megírta „Erásbet“-et, a seneirodalom egyik legnagyobb oratoriumát.

Thaly Kálmán feljegyezte ezt az éneket:

De ha az magyarban
Négy vagyon egy nyomban —
Tíz is találkozik
Ott az elbontásban.

Ebből lett:

Akkor erős csak a magyar,
Ha összefog s egyet akar
Mégis az a boldog napja,
Mikor egymást pusztithatja.

Egy ut szakad három felé,
Ahány magyar, annyifelé;
A hol négy van egy csapatban, —
Tíz akad az elbontásban.

De legtöbbször épen csak egyetlen szó,
Egyetlen kifejezés szült a legpompásabb kurucznotákat.

Ilyen a „virágének“ egyik legszebb része is, a Pittypalatty-ének:

Ritka még a busavetés,
Ritka, ritka még a rozs;
Fűj madárnak akkor lesz jó,
Ha sűrű lesz és magas —
Csak kereslek: merre vagy?
Pitypalatty!
Pitypalatty!

Bokrosodik, nő a vetés,
Nőjön is csak, nőjön is!
Ast hiszem, hogy jön a párom,
Jöjjön is csak, jöjjön is.
Itt vagy, itt vagy, el ne hagyj!
Pitypalatty!
Pitypalatty!

Vejük fölött összeborul,
Összesimul a kalász:
Összeborul, összesimul
A szívünk is — jól vigyázz!
Ne menj tovább, itt maradj —
Pitypalatty!
Pitypalatty!

A népdalkomponisták be jó aratásra lennek ebben a kötetben!

Ime egy mutatóvány a „Romlott Magyarország“ oziklusból:

Nem, nem ott van a nép,
Hol az a sok cseléd:
Labanc lakomákon;
Nem ott van a nemzet,
Hol a dicső rendek:
Uri lényaláson.

A hü nép kesergőn
Ott bolyong az erdőn
Tátongó sebével,
Csak nyomorát éri,
Ezer túske vérsi
S befödi az éjjel.

Ott vérzik a nemzet
A vad rengetegnek
Sűrű sötétjében —
Nem bisik már másban,
Egyedül magában
Meg az istenében.

Ha magát nem hagyja,
Ha isten akarja:
Eljön a jövődő —
Izonyodva látják:
Mosdulnak a szálfák,
Megiadul az erdő.

A Kuruczvilág sorozat egy kedves nótája a

Dunántul:

Van egy hamis korosmárosné
Dunántul,
Megcsókolja az a legényt magátul
Dunántul, magátul.

Rózsákból van a korosmája
Dunántul,
Az arosa is, az ágya is rózsákból.
Dunántul, rózsákból.

fogadja el. Az ő nézete az, hogy az ujonczjuttaléket semmi körülmények közt megtagadni nem szabad.

Helffynek kijelenti, hogy a katonaságot nem a szabadság elnyomására hanem éppen megvédésére használták fel.

A szavazás.

A ház az ujonczjuttalékról szóló javaslatot, a maga egészében elfogadja s a részleteket is megszavazza.

Öt percz szünet után következnek az

Interpellációk.

A külügyi helyzet.

Bánffy Dező b. miniszterelnök válaszolni óhajt Polonyi interpellációjára, melyet a külügyi kérdésben hozzá intézett. Polonyi azt mondta, hogy a keleti kérdés forrongásban van. Est ő nem tagadja de nézete az, hogy a mult országgyűlést bezáró trónbeszéd óta, lényeges változás e kérdésben sem történt.

Az interpelláció egyes pontjaira válasza a következő:

Ismételesen kijelenti a külügyi miniszterrel egyetértőleg, hogy a béke semmi által megzavarva nincs.

Orszországnak és Németországnak közt jelenleg semmi szövetség nincs. Ez ügy részletes vitáit annak kényessége miatt nem tartja megengedhetőnek.

Kéri a házat, vegye válaszáat tudomásul. (Élénk helyeslés jobbról.)

Polonyi Géza tudomásul veszi azt, hogy a keleti kérdésben bizalmatlanságot okozó változás nem történt. — Tudomásul veszi azt is, hogy az európai békét mi sem zavarja meg.

A miniszterelnök nyilatkozatából látja azt, hogy a külügyi passzus a trónbeszédből nem azsal a czélzattal maradt ki, hogy ez által a ház jogait csorbítsa, de a kormány eljárását nem látja indokoltnak még sem, mert nézete szerint a külügyekben fontos változások történtek a mult országgyűlést bezáró trónbeszéd óta.

A válasznak ezt a részét nem veszi tudomásul.

A miniszterelnök kumulatív válaszában azt mondja, hogy olyan kényes kérdésekről van szó, melyek megvitatását nem látja megengedhetőnek. Est a választ ő mint magyar képviselő, nem fogadhatja el, mert mentül kényesebbek e kérdések, annál inkább kell felőlük a kormánynak a házat tájékoztatni.

Bánffy báró miniszterelnök válaszolt Kosuth Ferencnek is multkor interpellációjára a vámszerződés ügyében. Kijelentette, hogy a szerződést Auszriának felmondotta, mert az a jelen szövegében nem tartható fenn.

A Ház a miniszterelnök válaszait tudomásul vette.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 769.0 milliméter, délután 2 órakor 768.2 milliméter. Nőméretek: reggel 7 órakor 0.1, délután 2 órakor 0 + 4.4. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. S. délután 2 órakor DK. 4. Felhőzet: reggel félderült, deres, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Deczember 11. —

Borus. — Enyhe. — Helyenként csapadék.

Papi javak.

Arad, deczember 10.

Egy félhivatalos könyvmatos a következő hírt közölte tegnap:

Erdekesnek s következményeiben nagyfontosságúnak ígérkő felolvasás lesz e hónap 12. én, szombaton este a jogászegyesület gyűlésén. Dárday Sándor dr. miniszteri tanácsos fogas alapok és alapítványok körülgyakorlandó állami felügyeletről értekezni. E kérdés tudvalevőleg már évekkal ezelőtt foglalkoztatta a kormányt, amely azt most az egyházpolitikai törvények következtében újból napirendre tette.

Ebből az újdonságból a Magyar Hírlap a következő tagadhatatlanul érdekes, de nem éppen feltétlenül hízelő következtetéseket vonja le. Azt mondja, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak tudvalevőleg évek óta egyik feladatát képezte a kongrua rendezése. — Külön miniszteri tanácsosi állást is kreáltak e czélra, amely állásra Timon Akost, az egyházjog egyetemi tanárát nevezték ki. Timon, aki már régebben a kongrua-ankettek előadója volt, kiváló szorgalmat fejtett ki a kérdés előkészítése körül s munkásságának eredményeképp már össze vannak állítva az egyházi jövedelmek kimutatásai, amelyek azonban, személyes bevallás alapján készülvén, csak a valószínű képet nyújtják a jövedelmekről.

Ezekből is kiderülnek azonban oly adatok, hogy a plébánosok átlag 4000 forintnyi évi jövedelmével szemben, a plébános mellé rendelt káplán, aki a plébános összes teendőit is végzi átlag évi 300 forintnyi javadalmazásban részesül. Eppen ez birta rá annak idejében üttörő fellépésre Szilágyi Virgilit és Jordán Károly plébánost, akik az alsó hierarchia szánalomraméltó során segitendők, emelték fel szavukat. Az ő gondolatuk most készült testté válni, a kongrua rendezése után, melyet az anyag immár kézbe szedve után, most akarnak dőlőre vinni.

Ugy láttszik azonban, hogy bizonyos érdekeltekről nehézségeket akarnak támasztani és a kormány, mely erről tud, ennek elensúlyozására oly akziót készít elő, mely az egész országban a legnagyobb szenzációt fogja kelteni.

Bánffy Dező báró ugyanis megbizta Dárday Sándor dr. miniszteri tanácsost, a miniszterelnökség közjogi osztályának főnökét, hogy az egyházi alapok és alapítványok körülgyakorlandó állami felügyeletről készítsen egy munkálattot, amelyben József császárnak, az egyházi javak állami birtokba vételéről szóló, utóbb visszavont patensével foglalkozzék.

A dolog czélzata egyszerű.

A kormány meg akarja ismertetni a közvéleményt a szekularizáció eszméjével, hogy a mennyiben ez esetleg szükségessé válik, az ország már informálva legyen.

Dárday miniszteri tanácsos munkájának másik czélja pedig az, hogy a papjává állami birtokba vételéről szóló esetleges törvényjavaslatnak alapját képezze.

A nevezett hírlap maga is kétségesnek tartja, hogy Bánffynak ilyen szándéka legyen, de mindenesetre nagyon érdekes és jellemző dolognak mondja, hogy a hozzá közel álló miniszteri tanácsos nyilvános felolvasásban foglalkozik e témával s a felolvasás maga, úgy tudjuk, ha az eddig megbeszélte intenczió szerint fog megtörténni, bővebb felvilágosítást fog adni a kormány terveiről.

HIREK.

Arad, deczember 11.

Vonatok indulása		Vonatok érkezése	
ARADRÓL:		ARADRA:	
Budapestre gyv. reg.	8.18	Budapestről svv. reg.	6.05
svv. de.	11.30	svv. du.	3.55
tv. du.	3.56	gyv. este	6.52
svv. este	9.35	Csabáról (péntek) reg.	7.—
Csabára (péntek) de.	12.—	Szolnokról tv. reg.	9.10
Szolnokra vv. reg.	5.10	svv. este	8.47
Tóváros svv. reg.	6.30	Tóvárosról vv. reg.	6.54
svv. du.	4.30	gyv. reg.	8.08
svv. este	7.02	tv. de.	10.50
Seborsinra vv. du.	2.30	svv. este	8.55
Temesvárra svv. reg.	6.20	Radnáról tv. du.	3.12
svv. de.	11.25	Temesvárról vv. de.	10.43
vv. du.	5.—	svv. du.	3.44
Szegedre svv. reg.	4.45	svv. este	10.55
svv. de.	3.46	Szegedről svv. de.	8.38
vv. du.	4.10	svv. este	6.42
Brádra svv. reg.	8.59	svv. éjjel	10.25
vv. de.	11.35	Brádról svv. de.	3.08
svv. du.	4.50	vv. de.	11.05
Kétegyházaig du.	2.22	svv. este	6.25
		Kétegyháztól de.	12.50

Deczember 11. Péntek. Róm. kath. naptár: Damasus. — Protestáns naptár: Damasus. — Görög-keleti naptár (november 29): Param. — A nap kél 7 óra 40 perczkor, nyugszik 4 óra 6 perczkor. — A hold kél 12 óra 17 perczkor, nyugszik reggel.

Deczember 31. A „Szárnyszerű” dalkör Sylvester-estélye (Fehér Kereszt.)

Szabadságharuzi emléktárgyak országos mazzema (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Vörös államtitkár kiténtetése. A király Vörös László államtitkárnak az országos kiállítás körül szerzett érdemei elismerésül a Lipótrend középkeresztjét adta. Az erre vonatkozó királyi kézirat így szól:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán a királyi Vörös László kereskedelemügyi államtitkárnak és az ezredéves kiállítás országos bizottsága elnökének ezen utóbbi minőségben, valamint a közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül, Lipótrend középkeresztjét díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1896. évi deczember hó 7-én. Ferenc József s. k. Báró Josika Sámuel s. k.

— Köszönet a pécskai plébánosnak. Lapunk egyik legközelebbi számában irtunk arról, hogy Szathmáry Géza pécskai plébános ezer koronás alapítványt tett szegény iskolás növendékek segélyezésére. Arad megye közigazgatási bizottsága most a következő köszönő levelet intézte Szathmáry plébánoshoz:

Főtisztelendő Szathmáry Géza Urnak, római katolikus plébános, a községi iskolások Elnöke

Magyar-Pécskán.

Arad vármegye kir. tanfelügyelőjének előterjesztéséből örömmel értesültünk arról, hogy Főtisztelendőséged a magyar-pécskai iskolások elnökévé történt megválasztása alkalmából a magyar-pécskai községi iskolák szegénysorsu növendékeinek segélyezésére Egy ezer koronából álló örökös alapítványt tenni méltóztatott.

Ha labancz jön, s barangol a Dunántul,
Rossz kedvben a menyecske elájul,
Dunántul, elájul.

De ha kurucz táboros a szél szorog,
Dunántul:
Föltámad a halálbul is rózsástul,
Dunántul, rózsástul,

No még a „Bujdosókból”:

Bujdokolva járok
Bérossat, rónaságot,
Vadon erdőseget!
Bongyos a dolmányom,
Köny osurog orosámon,
Sir bennem a lélek.

Nem-kérek én tőled
Termő nagy mezőket,
Édes szülő hasám —
Csak egy kicsi helyet,
Hova a fejemet
Békén lehajthatnám.

A gyönyörű tartalomnak megfelel az a díszes és sok tekintetben eredeti külső forma, amelyben az „Athenaeum” Endrődi Sándor könyvét a könyvpiaconra bocsátotta. Es semmi kétség benne, hogy sokan veszik majd a kötetet ajándékképpen ismerőseiknek, meg maguknak. A könyv füzve 1 frt 40 krért ósdi díszkötésben pedig 3 frtért kapható.

Bizottságunk kedves kötelességének tesz eleget, midőn Főtisztelendőségnek ezen nemes, emberbaráti érzületéből és a népoktatásügy iránt viseltető meleg érdeklődéséből fokozódó áldozatkészségeért legmelegebb köszönetének ad kifejezést.

Kelt Aradvármegye közigazgatási bizottságának 1896. évi december hó 7-én tartott üléséből.

V ar j a s s y Ar p á d a. k.
kir. tanfelügyelő.

— A péntekesek mai estéje. A „Schreyer-féle zenekonzervatórium” pénteki estélyei eddig is rendkívül élvezeteseknek bizonyultak, a mai válogatott és érdekes műsor azonban hatására névbe még az eddigieket is fölül fogja mulni. A ma esti programban két zongorán fognak működni K é r á s s Elza és B a t k a y Margit kisasszonyok, kit Stephen Hellertől egy darabot és Klein Sándorné uraő Kárász Irén urhölgygyel, kit Rubinschein egy kiválóan szép magyar rapsodiáját fogják előadni. Asután Kövesdy Eivira k. a. játsza Moskovsky dallamos „Gitar” című darabját, mire K o s w i t s k y Gizella k. a. ki ezelőtt dr. Perger J. tanár ur növendéke volt és most a zenekonzervatóriumban folytatja tanulmányait, most lép először a közönség elé és Lisztnek egy rendkívül nehéz opera paraphrasát játsza el. Közreműködnek még K i s s K. szimbalom és M ü t t e r m ü l l e r József gordonkajátékkal, mindketten az intézet tanárai. Végül pedig D e n k Adolf urhölgy és A l b r e c h t Vilma kisasszony fognak énekükkel az est sikeréhez hozzájárulni.

— Jubiláló főerdész. Szép kitüntetésben készülnek részesíteni a lippai erdőhivatal tagjait Arad társadalmának előkelőségei S o h w ó b Sándor csálai főerdészt. Folyó hó 12-én tölti be állami szolgálatának 40-ik évét és e napot kartársai, barátai s tisztelői fényes bankettel ülik meg holnap este a Központi szálló külön termében, melyre eddig is vagy százan jelentkezték. A lippai erdészek a szombat délutáni vonattal érkeznek Aradra s egyenesen a jubiléus üdvözlésére indulnak a Csálába. Mint értesülünk az aradi vadásztársaság díszes emléktárgyal ajándékozta meg a főerdészt.

— Magyar ifjak a közös hadseregben. Az 1882: XXV. törvény, mint tudva van, a közös hadsereg katonai nevelő és tisztképző intézeténél magyar honosságú ifjak, számára számszerű magyar alapítványi helyet létesített, a melyek ma mostani — 1896—7-i — tanév kezdetén 140 növendék volt elhelyezve és pedig, 20 a kősségi, 15 a kismartoni és 30 a kassai alreáliskolában, 30 a máhrisch-weiskiroheni főreáliskolában, 32 a bécs-újhegyi katonai akadémiában, 11 a bécsi műszaki akadémiában, és 2 a fumei haditengerészeti akadémiában. Ezt a számot a kormány még mindig nem tartja elégségesnek ama több oldalról az országgyűlésen is ismételve hangosított óhajítás megvalósítás szempontjából, hogy a közös hadsereg tisztikarában minél nagyobb számmal legyen képviselve a magyar elem. Ennek fogva a honvédelmi miniszter, mint értesülünk, tárgyalásokat indított meg az iránt, hogy a közös hadsereg nevelő és képző intézetében a magyar alapítványi helyek számát szaporítsák.

— Pályázat öt Biblics-öztöndij állomásra. A vallás- és közoktatásügyi miniszter leirt tegnap Aradvármegye alispáni hivatalához utasítván az alispánt, hogy hirdessen öt Biblics-öztöndij állomásra pályázatot. Az évi 210 forint ösztöndijukat Aradmegye törvényhatósági bizottsága adományozza az 1896/7-ik tanév kezdetétől számított hatályal. Különböző előnyben részesülnek a bolgár nemzetiségű pályázók s ezek között a T o m j á n és K a c s a m á y családokból származottak, továbbá az alapító Biblics Jakab özvegye T o m j á n Margit mostoha leányainak utódjai és ezek után ugyancsak előnyben részesülnek a többi pályázó felett az Arad, Csanád,

Csanád és Békés megyében született tanulók. Elengedhetetlen kelléke a pályázónak, hogy római katolikus vallású legyen és hogy a gymnasium, vagy reáliskola első osztályát bevégezte legyen minden tárgyból jeles eredménnyel. A pályázatok felett előreláthatólag csakis jövő év február havában tartandó rendkívüli közgyűlésében fog dönteni a megye törvényhatósági bizottsága.

— Irnoki kinevezések a megyénél. F á b i á n László főispán tegnap kelt rendeletével irnokká nevezte ki Aradmegye törvényhatóságához: B a l á s s József megyei díjnokot és K o v á c s Miklós, az aradi kir. törvényszék egyik díjnokát. Ugyanekkor K r á l i k József világosi járási irnokot az eleki szolgabírószákhoz helyezte át. Az újonnan kinevezett két díjnok a központban fog szolgálatot végezni. Most már közelebről a Világoson megüresedett irnoki állás kerül betöltésre, melyre természetesen ismét egész serege a pályázóknak fog konkurálni.

— Hajtóvadászat vad nélkül. A nagyhalmágyi szolgabírószákhoz tartozó Acsuva község határában hivatalos hajtóvadászat volt e hó 7-én farkasokra. Hire járt, hogy egész falukban tanyasik ott a farkas felfalván megszámlálhatatlan kecskét, lovat és más hási állatokat. A hajtóvadászat elé képzelték érdeklődéssel nézett hát az egész halmágyvidéki vadász-intelligencia és össze is sereglett a hajtásra annyi puskás, hogy az ácsuvalaknak szinte kaoszogott a szívének az örömtől: vége lesz hát a farkas járásnak! Es megtörtént a hajtó vadászat. Kora reggeltől késő délutánig tartott a hajtás és — egyetlen farkas sem került a puskák elé. Mint ha a föld nyelte volna el a sok bestiát. Még nagyobb lett azonban a vadásztársaság bosszúsága mikor hírtl hosták, hogy a szomszéd falu határában ismét felfaltak a farkasok egy lovat. Ha be nem esteledett volna azoközben, jajj is lett volna azoknak a csudar farkasoknak.

— Áthelyezések a honvédséghez. A közös hadseregtől eddig magasabb rangban álló tiszteket nem vittek át a honvédséghez, tekintettel arra, hogy az ily áthelyezések folytán az aránylag nem hosszú idő alatt bekövetkező nyugdíjazások igen nagy összegekkel terhelték volna a honvédelmi társas budgetjét. Az országgyűlés azonban, mint tudva van, nemrég törvényt alkotott arról, hogy áthelyezések esetében az eddigi szolgálatidőre eső részét a nyugdíjnak a közös hadügyi kincstár viselje. Megesetnén ehént az említett nehézség, a legutóbbi évben már magasabb rangú tisztek is helyeztetek át a honvédséghez, nevezetesen öt vezérőrnagy, két ezredes és öt alezredes. A múlt évi november 1-étől folyó évi okt. hó végéig számított legutóbbestendő folyamán ezenfelül 14 századosot és ugyanannyi főhadnagyot is helyeztek át a közös hadseregtől a honvédség tényleges állományába.

— Öngyilkos kereskedősegéd. L i l i e n b e r g Samu aradi kereskedősegéd, ki néhány hó óta foglalkozás nélkül töltötte napjait, tegnap délelőtt a sétatéren öngyilkosságot követett el. Valamivel 11 óra előtt kereste fel a sétatér, hol jó ideig fel és alá sétált gondolatokba mélyedve egyik kezét folyton a zsebében tartva. Egyszerre hirtelen megállott, zsebéből kikapott egy hat milliméteres revolvert, azzal álló helyzetben kétszer a jobb halántékába lött. Rögtön össze esett s mire az össze futott emberek hozzá rohantak már a halállal vívódott. Rövid pár peroznyi kínlás után aztán meghalt. A helyszínen megjelent Leitner Ernő dr. kertületi orvos és Murády Almos rendőrhadnagy, kik a holttestet az izraelita temető halottas házába vitték. Hogy mi vitte a harmincsikéves férfit a halálba, a megéjtett vizsgálat mindaddig kideríteni nem tudta. Sem levelet,

sem egyéb felvilágosítást eszközölhető tárgyat az öngyilkos hátra nem hagyott.

— A kedvezményes vasuti jegyek évadja. A lefolyt esztendőben a nem állami tisztviselők és tanítók körében általános nyugtalanosság és panasz, itt-ott irigyes tárgy volt az államhivatalnokok felelő vasuti jegye, ami különben az egyébként is olcsó zónatarifa mellett inkább mint kiváltság volt becses, hogy sem mint kedvezmény. Most végre, es év végével megérkezett a kedvezmény kiterjesztésének híre is. Ami először is a vármegyei tisztviselőket illeti, mivel ők a maguk közigazgatási területén szoktak utazgatni, a kereskedelmi miniszter részére olyan kedvezményt szándékozik nyújtani, hogy ugyanazon egy vármegye államvasuti vonalain szabadon utazhassanak. A jegyek általában egy évre 30 frtba fognak kerülni, azonban ezentúl szabadon használhatók. Szó van arról, is, hogy magánosok is részesüljenek ilyen kedvezményben. Azonfölül lesznek olyan vármegyei szolgálati jegyek is, amelyek hivatalból szerzetetnek be a gyakori utazásra kötelezett tisztviselők számára. Ami a tanítókat illeti és a nem állami tanárokat, ezek közül főképen a fővárosiak panaszkodtak megrövidülésük miatt. Most b. Dániel kereskedelmi miniszter a fővárosi nem állami tanárokat és tanítókat is hajlandó kiterjeszteni a fél-fizetési állandó kedvezményt. A többiek egyelőre az ad hoc kedvezmény mellett maradnak, mivel rendkívül nagy számuk miatt az általános féljegyes kedvezmény reájuk való kiterjesztése többrendbeli akadályba ütközik.

— A miniszter elismerése. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter S o h á f f e r Vilmos vingai nyugalmazott rendőrkapitánynak, a ki 5000 frtot ajándékozott kulturális czélokra, elismerését és köszönetét nyilvánította.

— Nagyon szerette a hitvesét. Megható tragédia játszódott le e hó 7-én Csanád Palotán özvegy H a n g a i Marozellné házában. K r i v á n y Odön 22 éves birtokos nem régiben lépett házasságra özv. H a n g a i Marozellné leányával V e r o n i k á v a l s életük zavartalan boldogságban folyt nap nap után. Október havában az asszonyka meghűléa következtében ágyba került s rövid néhány nap múlva elhunyt. A nejét rajongásig szerető férj azóta vigasztalhatlan volt; mulatságnak, ivásnak adta magát, de feledni nem tudott. Hetedikén az esti órákban betért anyósa házába s ott újra erőtt vett lelken a keserűség elhunyt neje után. Az anyós vigasztalta, feledésre biztatta, de minden szava csak olaj volt a tüzre, mely a boldogtalan ember lelkében égett. Egyszerre felugrott, megcsókolta anyósát és sógornőit és egy főgöpisztolyt a föbe lötte magát. Mire T a b a k o v i t s k ö z s e g i orvos megjelent, már kiszenvedett. Az egész község nagy részvele mellett temették el szeretett neje mellé a sűrű hű férjet.

— Nyomor a századok között. A tulajdonnyeknek egy szárandó áldozata végezte be tegnap délelőtt életét a kórházban. R o d l e r Rudolf aradi szabó iparost mindenki szegény, napról-napra élősködő embernek ismerte s valóban, akik életmódját és körülményeit ismerték, más véleménynyel nem is lehettek felőle. A Révay-utca 8. számú ház egyik szoba, büzös kamrájában lakott, melyet — a lakók állítása szerint — már egy év óta nem takarítottak, s maga foltos, kopott ruhában járt s eledele a legszánandóbb ételmi czikkekből állott. Tegnapelőtt az öreget szobájában teljesen önkivületi állapotban találták, melynek — a lakók szerint — a mértéktelen élvezett alkohól volt az oka. A szomszédok segítségével eredménynyel nem járván, az értesített hatóság jelent meg nevesetnél s látva elhagyatottságát, könyörületből a kórházba vitte, hol tegnap délelőtt meghalt. S ekkor a házában tartott leltározás alkalmával fura felfedezést tett a rendőrség. Egy elrejtett helyen, gondosan becsomagolva ezerhatszáz forintból szóló takarékk-

ösv. Eibesitz Ignác né, szül. Stark Johanna urnó, folyó évi december hó 9-én reggeli 8 órakor, életének 56. évében, hosszu szenvedés után törtnél gyászos elhunyt. A megboldogult hült telemei f. é. december hó 10-én délutáni 2 órakor lesznek Forray-utca 8 számú háztól az aradi isr. sírkertben örök nyugalomra helyezve. Aldás emlékére! Arad, 1896. december 9-én. Stark Arnold, fivére. Rosenfeld Herman és neje, szül. Eibesitz Gizella, ösv. Paulini Jánosné, szül. Eibesitz Ilona, Paulini György és neje, szül. Eibesitz Malvin, Ungár Mór és neje, szül. Eibesitz Josefín, Rosenberg József és neje, szül. Eibesitz Paula Eibesitz Irén, Eibesitz Leona, vejei és leányai Rosenthál Irma, nevelő leánya.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Csak párosan, bohózat, (először.)
Szombat: Csak párosan, bohózat, (m. sodszor.)
Vasárnap: Délután: Gróf Monte Christó, dráma. Este: Holtomiglan, népszínmű.

* Csak párosan. Végre színre kerül ma a debreczeni erényviselő hírhedt keresztelt francia bohózat. Hogy a közönségünk a pikáns izü darabot érdeklődve várja, arról tanúságot tettek az előzetes bejelentések a pénztárnál. Különb a darabot, melyben majdnem az egész színtársulat szerepel, holnap megismétlik.

* Holtomiglan. A budapesti népszínház e műsor darabja vasárnap kerül bemutatásra. A főbb szerepeket Rontay Boriska, Rónaszékiné, Horváth Paula, Mészáros Giza, Szabóné, Hunyady József, Balla Kálmán, Szendrei Mihály és Nyárai játssák.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Hűtlen hivatalnok. Nagy Mihály aradi lakos kölcsön kívánván venni a nagyzebeni földhitelintézetből, a feltételek iránt kérdést intézett az intézethez. Nehány nap múlva az intézet egyik hivatalnokától Varasitz Andortól egy 15 frt postai utánvét melletti értesítést kapott, mely szerint a kölcsön utáni kamatok konvertálás után 5 százalékról 4 és fél százalékra szállítatnak le az értesítést az intézet özége alatt küldötte nevezetnek. Az intézet ennélfogva, mivel az ügyre nézve hivatalnokának semmi meghatalmasást nem adott, csalás miatt feljelentést tett a hivatalnok ellen, a törvényszék azonban az értesítés módja által a csalás tényálladékát kizártnak ítélvén, őt a vád és következményei alól felmentette.

§ A lumpolás vége. Készen megfizették Megyesy István és Kelemen István pécskai lakosok azt a hatalmas lumpolást, melyet múlt évi április havában rendeztek. Szereplésük első színhelye a falusi koromsa volt, hol derekasan fürödtek a jóféle karosmasban természetesen tökéletesen eláztak. Dűlögölve, egymást támogatva igyekeztek lakásukra érni, mikor Kelemen arra a meglepő felfedezésére jutott, hogy ninosen cigarettájuk. Sebaj: itt van a közelben a Wersits Mórta boltja, annak van. Kopogtattak a bejárat ajtón, de hiába; erre az ablakon kezdtek csörömpölni, miközben a be nem zárt két szárny szétvált. Kelemen utána a pajtás egy pillanat alatt a boltban termettek, onnan egy üveg kékitőt — palinkának nézve — tíz krajczár aprópénzt és két kiló fehérószukrot ellopva, eltávoztak. — A törvényszék ezért mindkettőt a lopás vétségében bűnösnek ítélvén, Kelemen — ki már több ízben büntetve volt — nyolc havi, Megyesyt pedig hat havi börtönre ítélte.

§ Sikasztó mas. Hoske Ferenc aradi iparos azzal bizta meg tanulóját Dongó Károlyt, hogy egyik adósától a 4 frt 80 krt levő követelését hajtassa be. Az mas be is hajtotta a pénzt, de egy részét elitta, más részét — vallomása szerint — elvesztette. A törvényszék őt sikasztásban bűnösnek ítélvén 10 frt pénzbüntetés behajthatatlanság esetén két napi elzárásra és egy évi hivatalvesztésre ítélte.

§ Galambtolvajok. Turosán Illés és Turosán István aradi suhanosok veszedelmes galambászok hírében állottak, amennyiben

nem idegenkedtek a mások jóságától sem. Főleg a Grün János pompás galambjai tetek rájuk különösetb hatást, mi magyarázatul szolgálhat arra, hogy mért siettek rövid uton azokat ellopni. De rajta vesztettek. A rendőrség még másnap befogta őket, a galambokat vissza adta a tulajdonosnak a két tolvajt pedig a törvényszék tegnap lopás miatt elítélte. Turosán Illést hét havi börtönre, Turosán Istvánt hat havi börtönre s mindkettőt három évi hivatalvesztésre.

TÁVIRATOK.

Csáky ünneplése.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. távirata.) A szabadelvü pártban ma Csáky Albin gróf vitte az elnöki tisztet. Megjelenésekor a tagok élénken megjeleneztek. A felirati javaslatot megszavazták.

A medikusok tüntetése.

Budapest, december 10. (Saját tud. táv.) Az orvoskari tanártestület a Kovács József professor ellen rendezett tüntetésért a hallgatóknak roszalását fejezte ki. A megrovást a jeketetáblán kihirdetik.

Megölték az elnököt.

Budapest, december 10. (Saj. tud. táv.) Az »Esti Lap« milánói telegrammban azt a szenzációs hirt közli, hogy MacKintleyt, az Egyesült államok nemrég megválasztott elnökét meggyilkolták. E szerint az olaszországi amerikai követség megkérdezte a hir felől, az sem meg nem czáfolta, sem meg nem erősítette.

A szombathelyi vérengzés.

Szombathely, december 10. (Saj. tud. táv.) Az orvosok remélik, hogy mind a három sebesült: Petákné, Korb báró és Berezédj hadnagy felgyógyulnak sebeikből.

A hullámok közt.

Lugos, december 10. (Saj. tud. táv.) A Temes hirtelen annyira megáradt, hogy kiöntött. Klein ezredorvos fogatát a neki szabadult hullámok utban találtak és elragadták. A kocsiban ülők megmenekültek.

Támadás a bán ellen.

Zágráb, december 10. (Saj. tud. táv.) A tartomány gyűlésen ma nagy vihar volt. Rausch báró idézte elő, a ki Khuen Héderváry bánt Tanlongo olasz szédelgőhöz hasonlította beszédjében. A gyűlésen minden oldalról a felbőszülés hangja morajlott végig e durvaságra és azonnal többen indítványozták, hogy Rausch 30 napra ki zárassék. Az elnök megígérte, hogy holnap intézkedni fog.

Antiszemita kirohanás.

Bécs, december 10. (Saját tud. táv.) A Reichsrath gyűlésén a változatosság kedvéért az antiszemita megint rendeztek egy kis kirohanást a zsidó magyarok ellen. Schneider antiszemita képviselő öltötte fel a lovagi pánczelt és rontott neki a magyaroknak, azért, hogy nem — antiszemita és gyávan türik a zsidók uralkodását és rémséges hatalmaskodását. Büszkén hangoztatta, hogy nálánál a keresztény magyaroknak jobb barátjuk nincs, de a magyar zsidóknak halálos ellensége és az is fog maradni időlen időkig.

A gyűlés elnöke Schneider urat ismételtén rendreutasította, ami azonban őt

nem zavarta pléhmenydörgéseiben és talmi hatvágásaiban. Különösen akkor emelkedett a hangja emberfölötti magasságra, midőn ihlettel hangoztatta, hogy a zsidóktól el kell venni a birtokait, legfőlebb ha mindenik zsebében egy fületlen gombot hagyjanak. Mondotta és előre kéjelegvén abban, a mi neki jutna, leült.

A halhatatlanok között.

Páris, december 10. (Saj. tud. táv.) André Theuriert regényíró az akadémia tagjává választotta. Szerencsésebb, mint Zola, ki csak műveiben halhatatlan.

A várad.

Budapest, december 10. (Saj. tud. táv.) Az »Alkotmány«-ban azzal vádolták Ekstein Adolf és Rosenfeld Miksát, hogy egy 11 éves keresztény fiut ritualisan megakarták ölni. Az illető cikkért Possonyi Gábor balassa-gyarmati hírlapíró jelentették szerzőnek, ki azonban azt mondta ma a törvényszék előtt hogy ő a közleményt br. Jessenszky Sándortól kapta, a mit a közlemény mond maga sem hiszi azért a felelősséget nem vállalja el. Fel is olvassák Jessenszkynek erre vonatkozó levelet, mire megtartották a perbeszédet. As esküdtek kimondották, hogy Possonyi nem szerzője a cikknek, a bíróság erre felmentette.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzsde.

Gyenes Lajos özég jelentése. — Budapest, december 10.

Gabonaüzlet: Buzát ma is gyengén kíváltak, a vételkedv szintén gyenge volt, az iránysat lanyha maradt. Elkert alig pár ezer métermázsas busa 5 krral olcsóbban.

Határidőüzlet: Amerika lanyha jegyzéseire, nálunk is lanyhán indult az üzlet, de később élénk vásárlásokra javult pár krral az üzlet.

Áru 12 órakor:

Ószi busa	8.07—8.08
Tavaszi busa	8.07—8.08
Busa május-júniusra	3.95—3.97
Tavaszi tengori	5.91—5.92
Ószi tengori	6.75—6.75
Tavaszi szab	11.20
Ószi szab	
Tavaszi rosa	
Ószi rosa	
Tavaszi ropozó	

Értéktőzsde: Allandó élénk vásárlások mellett az árfolyamok is szilárdan maradtak.

Áru 12 órakor:

Oszták hitelrészvény	386.50
Magyar hitelrészvény	408
Oszták államvasut	353.50
Lombard	
Jelzálog hitelbank	
Rima-Murányi	
Villamosvasut	
Déli vasut	

Hegyzéki Olás. Alolított hegykapitány ezennel értesít az érdekelt szülő birtokosokat, hogy az 1896 évi december 6-ára kitűzött hegyzéki gyűlés 1896 évi december 13-án d. n. 2 órakor lesz meg Mária-Radna községházánál. Mária-Radna 1896 december 9-én Popovits Péter hegykapitány.

Gazdasági akadémia Temesvárott. Temesvárott élénk mozgalom indult meg gazdasági akadémia létesítése iránt. Mint nekünk jelentik, az ottani gazdasági egyesület leguőbbi közgyűlésén beható tanácskozás tárgyává tették ezen nagyfontosságú ügyet és elhatározták, hogy a földművelésügyi miniszterhez megokolt kérvényt intéznek, melyben utalva Délmagyarország sajátos klimatikus és gazdasági viszonyaira, kiemelik azt az anomáliát, hogy a Tisza és a Maros vidéke, mely az ország kultivált területének mintegy ötöd része, mindaddig nélkülözni kénytelen a magasabb gazdasági iskolát, mely pe-

dig ott a kulturális feladatok mellett hivatva volna hazafias missziók teljesítésére is.

— Az amerikai gabonakészletek csökkenése.
New-Yorkból távirják a következőket: Immár a harmadik hete mult annak, hogy az amerikai hivatalosan is ellenőrzött gabonarakárakban a gabonakészletek oszlokként vannak; a buza, mint az Uniónak legfontosabb kiviteli szikké három hét leforgása alatt közel egy millió hektoliterrel csökkent. A kukorica jelentéktelen mennyiségű visszaesést ugyan, mutat de ép az a körülmény, hogy a kukorica-árak is inkább szilárdultak az utóbbi időben mintsem lanyhultak volna, arra engednek következtetni, hogy az amerikai Egyesült Államokban sem búzában, sem pedig kukoriczában nincs meg az a rengeteg „felesleg”, mint azt hangzatosan szerették, kivált a baisse azt hível. Amerikában a buzaárak ma a 100 ozent körül kulminálnak és ha a terméskilátások a korán arató államokban nem javulnak, akkor valószínű, hogy ezt az áratálat még jóval meg fogják haladni. Az imént közlé tett adatok szerint volt a buza- és kukoriczakészlet viszonyítva az előző hetek, illetve évekhöz, millió hektoliterekben:

	buza	kukorica
1896 december 5-én	20.35	6.32
1896 november 28-án	20.62	6.37
1896 november 14-én	20.99	6.35
1896 november 7-én	21.34	6.37
1896 november 30-án	22.37	1.93
1894 december 1-én	29.80	1.76

— Az orosz gabonakivitel rohamos hanyatlása. Pétervárról távirják a következőket: A hirtelen bekövetkezett téli időjárás, mely a folyamok és folyók vizeire is páncélt rakott, megakasztotta az oroszországi gabonakereskedelmet is; a gabonakivitel egy hét alatt jóformán a rendes forgalom 50%-ára súlyedt. November hó 22-én végződő héten kivittek még közel 15 millió pud gabonát és november hó 23-én végződő héten a forgalom már csak 7,763.000 pud gabonából állott. Így tehát nagyon valószínű, hogy a hajózás szüneteléséig az oroszországi gabonakivitel a nyári és őszi forgalomhoz képest 30—40%-kal állandó-

an kisebb lesz. Különbösen is a készletek nem oiy nagyok, hogy ezekből folytonosan nagy mennyiségeket lehetne exportálni: előreláthatólag tehát az ez évi gabonakivitel messze mögötte fog maradni nemcsak az 1895-iki, hanem az 1894-iki exportnak is.

S z e z s z i e t.

— Deczember 10. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban ayera szoss 60 forint 50 krajzár, krosinyber 51 forint — krajzár hordó nélküli, per 100 liter % beleérve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslók 5 frt 20 kr. métermássáknént.

Budapesti gabonátöze.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, deczember 10. d. u. 5 óra.

Buza bánási uj	7.70	8.35
Buza tiszavidéki	7.95	8.40
Buza pestvidéki	7.90	8.40
Buza fejérmog, ei	7.90	8.35
Buza báoskai	8.—	8.45
Rozs uj, elsőrendű	6.85	6.70
Rozs uj, másodrendű	6.60	6.65
Arpa takarmány	4.—	4.35
Arpa égetni való	5.10	5.90
Arpa sörfőzdei	6.50	8.—
Zab	5.70	6.90
Tengeri bánási	4.15	4.20
Tengeri másnemű	4.05	4.10
Kápcszta-repoze bánási	11.75	12.25
Köles	5.30	5.80
Buza márczius—április	8.07	8.03
Buza szeptember—október		
Buza május—június		
Rozs szeptember—október	6.77	6.79
Tengeri május—június	8.93	9.98
Tengeri július—augusztus		
Tengeri októberre		
Zab márczius—április	5.91	5.93
Zab szeptember—október		
Kápcszta-repoze augusztus—szeptember	11. 0	11.30

IDEGENEK NEVSORA.

— Deczember 10. —

Központi szálloda: Reverz Sámuel kereskedő, Budapest. Steiner M. J. kereskedő, Budapest. Rosenfeld Lipót kereskedő, Szeged. Mikó Salamon kereskedő, Szeged. Szabó Jakab kereskedő, Szeged. Kohn Lajos kereskedő, Csérmő. Varjas Dezső vállalkozó, Lippa. Novák Kornél szolgabíró, Világos.

Vass szálloda: Brust Jakab kereskedő, Budapest. Dávid Lajosné és huga magánzónók, Hatzfeld. Bárány Mór kereskedő, Mezőhegyes. Schwarz József kereskedő, Almás-Kamarás. Winkler Sándor birtokos, Drac. Br. Bánhidly Sándor birtokos, Simánd. Ungar Armin kereskedő, Zám. Dittmar Ferencz kereskedő, Budapest. Niedermann J. kereskedő, Bécs. Schön Albert kereskedő, Bécs. Hers Mór gyáros, München. Krausz Sándor kereskedő, Bécs. Berger S. H. kereskedő, Bécs. Gross Sándor kereskedő, Bécs. Wasmér Adolf kereskedő, Bécs. Philip. Jakob kereskedő, Prága. Baek Lipót kereskedő, Bécs.

Aradvárosi színház.

Bérlet 70. szám. Bérlet 70. szám.

Pénteken, 1896. évi deczember 11-én

Csak párosan.

Bohósát 8 felvonásban. Irta: Feydeau Georges és Desvallieres Maurice. Fordította: Komor Gyula.

SZEMÉLYEK:

Pinglet	Rónasszéki	Ernest	Balla K.
Paillardon	Tompa K.	Chervet	Csatár Gy.
Mathieu	Nyárai A.	Marcelle	Horváth P.
Maxime	Iványi A.	Angelique	Bácsné
Bastien	Czakó V.	Viktore	Mészáros G.
Boulot	Szendrei M.	Violette	Hunyadiné.
Boucard	Tábori E.	Magnerite	Fóti Frida.

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Versenyképes, jó munkáért kiállítási nagy- és ezüst-érem Arad, Temesvár.

Berlini legmagasabb kitüntetés művészeti munkáért: Díszoklevél és aranyérem keresztel.

Legszebb és legkedvesebb

karácsonyi és újévi ajándék egy élethű szép fénykép,

melyeket mindenféle minőségben, ugymint albinin, platin, chlor, bronzüst és szénnyomatu papirokra, a legkisebb képtől egész életnagyságig.

Gyermek-fölvételekre külön egész új berendezés csinos kiállítással készül

Klapok Alajos

Arad legnagyobb és legjobb névnek örvendő fényképezési műtermében.

Templom-utca, Minorita-palota-udvarában jobbra.

Kérem üzletemet más czéggel össze nem téveszteni.

Arany érem!

Arany érem!

Kárpáti mellszörp

köhögés ellen

mell- és tüdőbetegek részére.

Ezen szörp mell- és torok-bajoknál, elnyálkásodás, rekedtség, idült hurut, inger és számarköhögés, nehéz lélekzés, tüdővész, továbbá áltaános és gyomorgyengeségnél legjobb sikerrel használtatik.

A mellszörp gyermekeknek is adható. Egy nagy üveg ára 80 kr, egy kis üveg 50 kr.

Kárpáti mellpasztillák.

Ezen pasztillák a Magas-Tátrán található gyógyfüvek és gyökerekből készülnek, szinten legjobb sikerrel használtatnak a fentebb felsorolt betegségeknek. Egy doboz ára 25 kr.

Kárpáti meltea.

Egy nagy csomag 40 kr, egy kis csomag 20 kr. Szintén kitünő sikerrel használtatik a fentebb felsorolt betegségeknek.

Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznel Kassán.

Aradon: Gutori Földes Kelemen gyógyszerterében. 1602

CSAKIS a „JOKEY”-nál

Aradon, Andrásy-tér 15. sz.

a „Nádor szállóval” szemben

lehet a legszebb és legizlésteljesebb

karácsonyi és újévi ajándéktárgyakat

beszerezni.

U. m. albumok, írómappák, képkeretek, ékszer és varró-dobozok, pelusch, bőr és üvegbő író- és dohányzó-készletek, ezüst foggantyus sítábotok, bőr és celoloid, pénz-tárczák, bronz dísz asztalkák, háromrétű tükrök, írókészletek stb. s számtalan e szakmához tartozó diszműtárgyak.

Nagy választék

gyermekjátékokban.

A vevők kényelmére az üzletben minden tárgy nyitva.

Becsés pártfogásért esdve kiváló tisztelettel!

KOCIZKY M.

23586—1896. sz.

1657

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság részéről ezennel közhírré tételik, hogy a nagyméltóságú m. kir. Pénzügyministeriumnak a folyó évi november hó 1-én kelt 85803 számú intézményével közölt s a m. kir. keresk. minister úr ő nagyméltósága által 61695/96 szám alatti határozatával az aradi vámos hidra egy évre terjedő kísérleti év tartamára engedélyezett következő vámtariffa lép életbe a folyó 1897 január 1-től kezdődőleg.

I. Vámdíjak.

I. Teher nélkül.

1 drb. nagyobb marháért, értve egyéven felőli szarvas marhát, lovat, szamarat, öszvért és végre hizott sertést 4 krajczár 8 fillér.

1 drb. kisebb marháért, sovány sertés, juh, kecske, egyéven aluli csikó 2 krajczár 4 fillér.

Egyfogatu kocsi 9 krajczár 18 fillér.

Kétfogatu kocsi 12 krajczár 24 fillér.

Háromfogatu kocsi 16 krajczár 32 fillér.

Négyfogatu kocsi 20 krajczár 40 fillér.

Ötfogatu kocsi 24 krajczár 48 fillér.

Hatfogatu kocsi 28 krajczár 56 fillér.

Egy kerekű taliga 2 krajczár 4 fillér.

Két kerekű taliga 3 krajczár 6 fillér.

Négy kerekű taliga 4 krajczár 8 fillér.

II. Teherrel.

Egy darab nagyobb marha I. I. a. jelzés szerint 5 krajczár 10 fillér.

Egy darab kisebb marha I. I. a. jelzés szerint 3 krajczár 6 fillér.

Egyfogatu kocsi 12 krajczár 24 fillér.

Kétfogatu kocsi 16 krajczár 32 fillér.

Háromfogatu kocsi 20 krajczár 40 fillér.

Négyfogatu kocsi 24 krajczár 48 fillér.

Ötfogatu kocsi 26 krajczár 52 fillér.

Hatfogatu kocsi 30 krajczár 60 fillér.

Egy kerekű taliga 4 krajczár 8 fillér.

Két kerekű taliga 5 krajczár 10 fillér.

Négy kerekű taliga 6 krajczár 12 fillér.

Csepülőgép, kázan és ehhez hasonló nehéz tárgyak után 50 kr. 1 kor.

A befogott jószág darabja után külön 4 krajczár 8 fillér.

Gyalogosok által fejenként, háton hordott kosár, zsák, apró állat után 2 krajczár 4 fillér.

Tele kocsinak tekintetik, ha négy drb. tele zsák, egy drb. 100 literes tele hordó, egy métermázsán felüli zsup, széna, szalma, fa, vagy négy ember van rajta.

II. Vámentesek.

Az 1890. I. t.-cz. 99. szakaszában 1—17. és 20. és 21. pontok alatt felsorolt vámentesek, ezen vámszedésnél is érvényesítendőek s ezeken kívül még vámentesek a következők:

1. A távirdai küldönczök s az azokat szállító fogatok és állatok. 2. Az állam adót szállító községi előjárók s azokat szállító fogatok és állatok, midőn az előjárók ily minőségben működnek. 3. A községi előjárók és azoknak fogatai, midőn sorshuzás, újonczállítás vagy ellenőrzési szemle céljából utaznak. Mindazoknak, a kiket 1890. I. t. cz. 99. szakaszának 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20. pontja alapján a fennebbiek szerint vámentesek, valamint a fennebb 1—3. pont alatt felsorolt vámenteseknek, a mennyiben ezen minőségük felismerhető nem volna megfelelő, igazolvánnyal kell birniok.

III. Vámtulajdonosnak, illetve vámbérlőnek a vámszedés gyakorlatával járó felelősséget, kötelelességeit s feladatát a következőkben állapítatik meg:

1. A vámtulajdonos, illetve vámbérlő az 1890. I. t. cikkben foglalt határozatok szerint a büntetések terhe alatt senkitől és semmi oly dologért s kire s a melyre a fennebbi vámdíjszabályzatban fizetési kötelezettség nincs megállapítva, ugyszintén azokból sem, a kik vámentesek, sem pénz, sem pénzürtéket nem követelhet, s nem fogadhat el. 2. Az 1890. I.-cz. értelmében köteles a vámtárgyat megfelelő és állandó jó karban tartani, szükség esetén újból előállítani, ellenkező esetben ellene az idézett törvény rendelkezései fognak alkalmaztatni. 3. Köteles a vámtulajdonos a vámtárgy jó karban való fentartása által a közforgalom érdekét biztosítani s a közbiztonság szempontjából szükséges intézkedéseket megtenni. 4. A vámtulajdonos, illetve bérlő mindazt, a mit a 1890. I. t.-cz. s annak alapján a kereskedelemügyi minister rendel, esetleg a mennyiben az idézett törvény más büntetést nem határozna, rendbüntetésnek, (mely azonban esetenként 100 frtnál nagyobb nem lehet) terhe alatt foganatosítani tartozik. 5. Az 1890. I. t.-cz.-nek a vámokra vonatkozó minden egyéb határozata a jelen vámról kiterjed.

Aradon, 1896. évi november hó 30-án.

M. kir. állam jószágigazgatóság.

Aradi nyomda részvényársaság kinyomdája

Erdélyi és steieri

!pokróczok!

1678

olcsó árban

és legjobb minőségben
kaphatók

Reich B. Károly

üzletében

Arad, Szabadság-tér 1 szám alatt.

1889

Ternova község Elöljáróitól.

1896

Arverési hirdetmény.

Alulirt községi előjárók részéről ezen közhírré tételik, hogy Ternova község határában folyó évi november hó 25-én két darab 5 éves pej szőru, hátsó jobb lábáikra kesely, egyiknek hátsó bal lábán 10 bélyegű kancza ló fogatott fel bitang-ságba; s miután azok jogos tulajdonosa ez ideig sem jelentkezett, a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. s az annak végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 105. és következő §§-ai szerint azok nyilvános árverésen el fognak adatni.

Arverés határidejeül folyó évi december hó 22. napjának d. e. 9 órája ezennel kitűzetik.

Ternová, 1896. december 2.

Lázár Gyula,
jegyző.

Mócz Jovicza,
bíró. 1871

Tökéletesen kihizott
elsőrendű

1673

Sertések

nagyválasztékban kaphatók

Meistrovich János

hizlaldájában

az óvár-téren.